

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: FRPS/749/2011/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

235/2012. (VII. 4.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ (továbbiakban: panaszos) 2011. november 24-én előterjesztett panaszja alapján indult eljárásban a 2012. július 4-én – dr. Kádár András Kristóf testületi tag távollétében – megtartott zárt ülésen született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k.

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos 2011. november 24-én a Testület ügyfélszolgálati irodáján írásban terjesztette elő panaszát a Budapesti Rendőr-főkapitányság (továbbiakban: BRFK) Kerületi Rendőrkapitánysággal szemben, amelyet személyes megjelenése alkalmával szóban kiegészített. A panaszos három társával együtt terjesztette elő panaszát, amely panaszokkal kapcsolatosan a Testület külön eljárások keretében hozza meg állásfoglalását.

I.

1) A panaszos a Testület ügyfélszolgálatán leadott – társaival együtt aláírt – beadványában előadta, hogy 2011. november 18-án, éjfél után a budai hídfőnél lévő üzletben vásárlás közben szóváltásba keveredtek az üzlet biztonsági őrével. A panaszos szerint ők ugyan jókedvűek, vidámak voltak, és talán egy kicsit hangosabbak is, de sem támadó, sem fenyegető magtartást nem tanúsítottak. Az a tény, hogy tévesen megnyomtak egy gombot a pult melletti panelen, még nem adott okot a biztonsági őr durva és trágár fellépésére, hiszen ezzel – a panaszos álláspontja szerint – nem követtek el sem, szabálysértést sem bűncselekményt. A

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

biztonsági őr kiabálása ellenére a panaszos és társai nem hagyták el az üzletet, erre a biztonsági őr kirángatta őket az utcára, majd a panaszos egyik társát, egy fiatal nőt ököllel mellbe vágta.

A panaszos és barátja ekkor megpróbálta megvédeni a társát, azonban a biztonsági őr gázspray-vel lefújta őket. Közben a boltból kiszaladt az utcára egy 30-35 év körüli férfi – aki a panaszos szerint árufeltöltőként, vagy raktárosként dolgozott a boltban – és ő is rátámadt a panaszosra és barátjára.

A panaszos és társai ragaszkodtak ahhoz, hogy a biztonsági őr jogtalan eljárása miatt panaszt tegyenek, ezért a támadás után visszamentek az üzletbe, de az őr sem nevét, sem azonosító jelzését nem volt hajlandó megadni. Ekkor a panaszos követelte, hogy beírasson a panaszkönyvbe, de ezt a kérését azzal tagadták meg, hogy a panaszkönyv betelt. Időközben megérkeztek a rendőrök. A panaszos egyik társa, a bántalmazott fiatal nő többször is szólt a rendőröknek, hogy ők is szeretnének rendőrt hívni, és feljelentést tenni, de a rendőrök ezt azzal hátrították el, hogy majd bent a kapitányságon megtehetik a feljelentésüket, erre azonban a panaszosnak később már nem volt módja. A panaszos a feljelentését végül csaknem 24 órával később tudta megtenni. A panasszal kapcsolatosan azt kérte a panaszostól és társaitól az ügyintéző a rendőrkapitányságon, hogy azt két nap múlva tegyék meg, mert az ő ügyintézőjük akkor lesz elérhető. A panaszos és társai – állításuk szerint – sem jogi képviselő, sem hozzátartozó kiértékelésére nem kaptak lehetőséget, az intézkedő rendőr a telefonálást megtiltotta nekik, az előállító helyiségbe való befogadáskor pedig a rendőrök elvették a panaszos és társai telefonját, így a panaszosról azt sem tudhatta hozzátartozója, hogy fogva tartják.

Igazolást is csak arról kapott a panaszos, hogy személyes szabadságát korlátozták, de az nem volt feltüntetve az iraton, hogy ennek mi a jogcíme. A panaszos előadta továbbá, hogy a rendőrök az általa (és társai) által előadottakat nem vették figyelembe és a rendőrkapitányságon dolgozó egyetlen rendőr, illetve rendőri vezető sem vette figyelembe, hogy a panaszos csak társát akarta megvédeni, de semmilyen erőszakos magatartást nem tanúsított. A panaszos előadta, hogy a rendőrkapitányság épületében egyik társát meg is bilincseltek, amikor WC-re akart menni, úgyszintén akkor is amikor a kihallgató helyiségbe kísérték. A bilincskalkalmazás okát azzal indokolták, hogy ez az előírás. A panaszos szerint az ő tényállításukat igazolná a térfelügyelő kamera, illetve az ellenük irányuló támadás három szemtanúja, de tart attól, hogy a tanúk adatait nem rögzítették megfelelően és a kamera felvételeket is törölni fogják, ha a rendőrök egyáltalán bekérték azokat.

A panaszos szerint a rendőrök végig elfogultan viselkedtek, csak a biztonsági őr tényállítása alapján intézkedtek. A panaszos és társai azt feltételezték, hogy a biztonsági őr nem véletlenül lökdöste ki őket az üzletből, ezt azért tette, mert a bekamerázott üzletben nem akart erőszakot alkalmazni, csak az utcán, ahol abban bízhatott, hogy magatartása nem kerül videón rögzítésre. A panaszos állítása szerint indokolatlanul tartották bent őket a rendőrségen reggelig, mert semmilyen más ügyben nem hallgattak ki senkit akkor. Amikor a rendőrkapitányság épületébe beértek, mintegy fél órán keresztül várakoztak, majd külön-külön bezárták őket egy fűtetlen cellába. A panaszos szerette volna, ha kapcsolatba tudnak lépni barátja édesanyjával, mert ő ügyvéd, de ezt nem engedték és más hozzátartozót sem tudtak értesíteni. Végül a panaszos ismételtlen annak a feltételezésének adott hangot, hogy a rendőrök nem voltak elfogultatlanok, álláspontjuk szerint a biztonsági őr lehet, hogy rendőr volt, vagy legalábbis jó viszonyban volt a rendőrökkel. Indokolatlannak tartotta továbbá a

panaszos a hosszú ideig tartó és – álláspontja szerint – semmilyen körülménnyel nem magyarázható fogvatartását.

2) A panaszos és társai az ügyfélszolgálati irodán történt megjelenés alkalmával, a következőkkel egészítették ki panaszukat.

A rendőröket az üzlet biztonsági őre hívta ki, akik kiérkezésük után „felvették” a panaszosok adatait. A panaszosok ekkor tájékoztatták a rendőröket arról, hogy a biztonsági őr gázsprayvel lefújta őket. A rendőrök azt a tájékoztatást adták a panaszosoknak, hogy azért viszik be őket, mert a biztonsági őr hívta ki őket. A panaszos ekkor azt hitte, hogy a feljelentés megtétele miatt viszik be őket, de utóbb kiderült, hogy őket állítják elő. Nyilatkozatot a hozzátartozó értesítéséről nem írtak alá, csak arról nyilatkoztatták őket, hogy kérnek-e élelmezést.

A panaszjogról volt egy kérdés a papíron, de azt nem magyarázták el nekik, hogy az mit jelent. A rendőrök a kérdéseikre nem válaszoltak rendesen. Csak egyik társukat F. B.-t bilincseltek meg, amikor a kihallgató helyiségbe vitték, a többieket nem bilincseltek meg, így a panaszost sem. A rendőrök nem tartották be a szolgálati fellépés szabályait, nem köszöntek, nem azonosították magukat. A gyanúsítást rögtön közölték a kihallgatás során, de a jegyzőkönyvből annak felvételét követően nem kaptak másolatot. A BFFK Kerületi Rendőrkapitányság nem rendelkezett arról információval, hogy van-e térfelügyelő kamera a bolt közelében.

3) A Testület a vizsgálata során kétszer is levélben kereste meg a panaszost, amelyben további kérdéseket tett fel a panasszal kapcsolatosan. A megkereséseket a panaszos nem vette át.

II.

A Testület az ügy érdemi vizsgálata, a tényállás alaposabb megismerése érdekében felvilágosítást kért az Országos Rendőr-főkapitányság Ellenőrzési Szolgálatán keresztül az illetékes BRFK Kerületi Rendőrkapitányságtól, valamint megküldeni kérte az ügyvel kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat és konkrét kérdésekkel kapcsolatban a rendőrség álláspontját.

1) A BRFK Kerületi Rendőrkapitányságának vezetője a Testület által feltett kérdésekkel kapcsolatos, 2012. február 22-én kelt levelében (továbbiakban: válaszlevél) a következő tájékoztatást adta.

A panasszal kapcsolatos, folyamatban lévő büntetőügyben az üzlet műszakvezetőjének bejelentése alapján két rendőr érkezett a helyszínre, egy szolgálati gépkocsival. A későbbiekben még egy szolgálati gépkocsival további két járőr érkezett a helyszínre, akik az elfogott személyek priorálásában és beszállításában segítettek. A helyszínen a rendőrszemélyek tájékoztatták a történetekről, beszéltek az üzlet alkalmazottaival majd köszönés, bemutatkozás és a rendfokozat, valamint a szolgálati hely megjelölését követően a rendőr elmondta a panaszosoknak, hogy azért érkeztek a helyszínre, mert a panaszosok dulakodtak és verekedtek az üzlet dolgozóival. A panaszosok ez ellen tiltakozni kezdtek. A rendőri jelentés

tanúsága szerint a panaszosok erősen ittas állapotban voltak. Ezt követően az intézkedő rendőr visszanezte az üzlet kamerájának felvételét, amely a Testület számára is megküldésre került.

A rendőrök a helyszínen a megnevezett alkalmazottakon és a panaszosokon kívül igazoltatták a helyszínen a bűncselekményt követően érkezett három személyt is. Ez utóbbi személyek adatai a nyomozóhatóság rendelkezésére állnak, kihallgatásuk megtörténik, bár e személyek utólag érkeztek a helyszínre. A nyomozás során az üzlet kamerájának felvételét a rendőrök lefoglalták. A helyszínre érkezett rendőröknek nem volt információjuk arról, hogy van-e térfelügyelő kamera a környéken, utóbb megállapítást nyert, hogy a Kerületi Önkormányzat által üzemeltetett térfelügyelő rendszer az adott helyszínen nincs kiépítve. A helyszínen intézkedő rendőröknek a panaszosok nem jelezték, hogy segítségre, vagy orvosi ellátásra lenne szükségük, ahogyan a helyszínen azt sem jelezték, hogy feljelentést kívánnának tenni. Kényszerítő eszközt a rendőrök a helyszínen nem alkalmaztak.

A válaszlevél szerint a panaszosok a rendőri intézkedés során önállóan kiértesítették hozzátartozóikat, így a hozzátartozóknak tudomásuk volt az előállításról és annak helyéről. Az előállítást követően a panaszosok panaszt nem jeleztek, orvosi ellátást nem kértek. A rendőrkapitányság készenlétes nyomozói T-t hallgatták meg tanúként, majd a panaszosok gyanúsított kihallgatása a lehető legrövidebb időn belül megtörtént, melyet követően a lehető legrövidebb időn belül szabadon bocsátották őket. A panaszosok nem jelezték, hogy panasszal kívánnak élni.

A válaszlevél tanúsága szerint megállapítást nyert, hogy a panaszosokkal szemben bilincset alkalmaztak akkor, amikor az előállítóból felkísérték őket a kihallgatásra. Erre egyrészt azért volt szükség, mert erőszakos cselekmény miatt kerültek előállításra, másrészt az épület jellege is ezt megkövetelte. Más épületszárnyban van ugyanis az előállító és a kihallgató helyiség, és az épületszárnyakat összekötő hosszú folyosók közül az egyik üvegezett folyosó, így a biztonságos kísérést csak bilincs alkalmazásával lehet végrehajtani. Végül a válaszlevél megemlíti, hogy a panaszosok 2011. november 18-án az esti órákban visszamentek a kapitányságra és feljelentésüket megtették.

2) Az intézkedésben rész vett r. törzsőrmester (továbbiakban: r. törzsőrmester) 2011. november 18-án készített jelentése szerint, 2011. november 18-án 0 óra 55 perckor kapott utasítást az ügyelvezetőtől arra, hogy jelenjen meg a Budapest, szám alatt lévő üzletben, mert onnan verekedésről érkezett bejelentés. A helyszínre 1 óra 5 perckor érkezett meg, ahol felvette a kapcsolatot a bejelentő biztonsági őrral, aki elmondta a r. törzsőrmesternek, hogy 2011. november 18-án 0 óra 30 perc körül beléptek az üzletbe a panaszosok, akik szemmel láthatóan erősen ittas állapotban voltak. A panaszosok az 1. számú kasszánál dohány árút vásároltak, majd inzultáltak a biztonsági őrt. Ezután a panaszosok a 2. számú kasszához mentek, amelynek billentyűzetét nyomkodták, ütötték és közben szidalmazták az üzletdolgozóit. Ezt követően a biztonsági őr távozásra szólította fel a panaszosokat, akik ekkor dulakodni kezdtek vele a bejárati ajtónál, majd a panaszosok közül az egyik férfi megütötte őt. Ekkor sietett a segítségére az egyik bolti alkalmazott, aki elmondta a r. törzsőrmesternek, hogy az egyik fiatal, feltehetően a panaszos, őt is megütötte. A biztonsági őr ezután használta a gázspray-t. A biztonsági őr és a bolti alkalmazott elmondta, hogy nem sérültek meg, orvosi segítségre nincs szükségük.

A r. törzsőrmester megtekintette a helyszínen készült kamerafelvételt, amelyen – jelentése szerint – egyértelműen látszik, hogy a panaszosok szándékosan ütöttek a 2. számú kasszát, valamint az is látszik, ahogy dulakodnak a biztonsági őrral és a bolti alkalmazottal. Az

üzletben rongálási kár nem keletkezett. A panaszosok elmondták a r. törzsőrmesternek, hogy ők csak dohányt vettek az üzletben, és nem ütöttek meg senkit és nem követtek el semmit. Ezt követően a r. törzsőrmester közölte a panaszosokkal, hogy elfogja és előállítja őket szándékos bűncselekményen, csoportos garázdaság büntetén való tettenérés miatt, melyet a panaszosok tudomásul vettek.

3) A r. törzsőrmester 2012. február 17-én ismételten jelentést készített a 2011. november 18-ai intézkedésről. A Testület a jelentésnek csak azon részeit ismerteti, amelyek többlet- vagy eltérő információt tartalmaznak a 2011. november 18-án készült, a fenti II. rész 2. pontjában ismertetett jelentéshez képest. A r. törzsőrmester jelentésében leírta, hogy a panaszosok olyan erősen ittas állapotban voltak, hogy volt közülük, aki az üzlet előtti lépcsőn ült, mert az állás is „nehézre esett”. Megjegyezte a rendőr, hogy a panaszosokon nem látszott semmilyen sérülés. A r. törzsőrmester tudomása szerint az üzleten kívül semmilyen más közterületi kamerarendszer nem működik. Amikor a panaszosokkal a r. törzsőrmester közölte az előállítás tényét, a panaszosok fennhangon azt közölték vele, hogy „helyes, nyugodtan bemehetünk, majd mi elmondjuk a magunkét.” Állítása szerint a r. törzsőrmester azt is elmondta a panaszosoknak, hogy panasszal is élhetnek, a védelemhez is joguk van, és ha bármilyen sérelem vagy tettelegesség érte őket, joguk van feljelentéssel élni.

A helyszínen az üzlet bejárata előtt tartózkodott három, 25-30 év körüli férfi („adataik kikérhető”), akik a r. törzsőrmester kérésére elmondták, hogy semmiféle érdemleges információval nem tudnak szolgálni, a történetekről, ők csak a hangoskodásra lettek figyelmesek. Megjegyzi a törzsőrmester, hogy a panaszosok arra kérték őt, hogy „küldjem ezt a három cigányt innen a francba”. A rendőr ezt követően ellenőrizte a három férfi adatait, akik a körözési nyilvántartásban nem szerepeltek. Leszögezi a jelentés, hogy a panaszosokkal szemben semmiféle kényszerítő eszközt nem alkalmaztak.

A panaszosok beszállítására ezt követően 0 óra 40 perckor (nyilvánvaló elírás) került sor a rendőrkapitányság épületébe, ahol az ügyeletes tiszt utasítására átadta a panaszosokat a rendkívüli őrnök, egy r. őrmesternek, aki az előállító helyiségben való elhelyezést foganatosította. Leírta továbbá jelentésében a r. törzsőrmester, hogy a panaszosok önállóan telefonon kiértésítették hozzátartozóikat, ezért kiértésítést nem kértek. Végül rögzíti a jelentés, hogy sem az előállításkor, sem a befogadáskor egyik panaszos sem kért orvosi segítséget, továbbá sem a jelentést tevő, sem kollégái az intézkedés során a panaszosokkal szemben semmilyen személyes megjegyzést nem tettek.

4) Az intézkedésben részt vett két r. őrmester 2012. február 20-án készített jelentése szerint, 2011. november 16-án 19 órától, 2011. november 17-én 7 óráig láttak el járőrszolgálatot. Szolgálatuk alatt az ügyeletes tiszt helyettese utasította őket, hogy a 2011. november 17-én 1 óra 5 perckor a Budapest, ... szám előtt intézkedő kollégáiknak segítsenek az intézkedésben. (A Testület megjegyzése: a dátumok nyilvánvalóan tévesek.)

Amikor a helyszínre megérkeztek, kollégái adatrögzítést végeztek. Az üzlet előtt várakozott két férfi, két nő és három roma kinézetű férfi. Az adatrögzítést követően a r. törzsőrmester bement az üzletbe megnézni a felvételeket. Ezalatt a két r. őrmester prioritálta a jelenlévőket. Az intézkedés során a panaszosok a biztonsági őrök felé szitkozódtak, és elmondták, hogy a biztonsági őrrel dulakodtak, de sérülést nem szenvedtek, mentőt, orvosi segítséget nem kértek. Miután a törzsőrmester kijött az üzletből, közölte, hogy a panaszosokat előállítják a rendőrkapitányság épületébe. A két r. őrmester a panaszosok közül egy férfit és egy nőt szállított be a rendőrségre, melynek során kényszerítő eszközt nem alkalmaztak. A beszállítás

után az ügyeletes tiszt utasítására a panaszosokat előállító helyiségben helyezték el, a befogadás során ruházatukat átvizsgálták.

5) Megküldte a rendőrség az intézkedés időpontjában forrónyomos készenléti szolgálatot ellátó r. törzsőrmester jelentését, amely ugyancsak 2012. február 20-án készült.

A jelentés szerint 2011. november 17-én (a Testület megjegyzése: a dátum nyilvánvalóan elírás) az esti órákban értesítette őt a rendőrkapitányság ügyeletes tisztje, hogy négy személyt előállítottak az ... üzletből csoportos garázdaság miatt, és gyanúsított kihallgatásukat kell foganatosítani. Amikor a r. törzsőrmester ezt az értesítést kapta, éppen egy másik ügyben folytatott gyanúsított kihallgatást. A jelentésben a rendőr leírta, hogy a panaszosok előállításakor nem tartózkodott az ügyeletes, előállító helyiségbe való befogadásukkor szintén nem volt jelen, így nem tud nyilatkozni arról, hogy a hozzátartozó kiértesítése megtörtént-e, illetve tájékoztatták-e a panaszosokat a panasztétel lehetőségéről. Megjegyzi, hogy a hozzátartozó kiértesítése nem a készenlétes nyomozó, hanem az ügyeletes tiszt feladata. A r. törzsőrmester úgy emlékezett, hogy a panaszosokat kollégája, egy r. törzsőrmester egyenként hozta fel az előállító helyiségből, de arról nem tudott nyilatkozni, hogy alkalmazott-e kollégája a kíséréskor bilincset.

A panaszosok kihallgatását, a jelentést tevő, míg a rabosítást kollégája végezte el. A r. törzsőrmester szerint a panaszosok neki semmilyen panaszt nem jeleztek, nem említették, hogy sérülésük keletkezett volna, továbbá nem kérdezték meg tőle azt sem, hogy tehetnek-e feljelentést. Nem tett továbbá olyan kijelentést egyik panaszos felé sem a r. törzsőrmester, hogy „ilyen múlttal nem végezheti majd választott szakmáját”. A panaszosok a kihallgatásuk során együttműködők voltak.

6) Megküldte a rendőrség a forrónyomos készenléti szolgálatot ellátó másik rendőr, egy r. törzsőrmester 2012. február 21-én készített jelentését. A jelentés szerint a r. törzsőrmestert 2011. november 17-én az esti órákban (a Testület megjegyzése: nyilvánvaló elírás) értesítette az ügyeletes tiszt, hogy csoportos garázdaság miatt négy főt kell gyanúsítottként kihallgatni.

A r. törzsőrmester ekkor kollégájával egy másik kihallgatást foganatosított, ezért a panaszosok előállításakor és befogadásakor nem volt jelen, így nem tudott arról sem nyilatkozni, hogy a hozzátartozók kiértesítése megtörtént-e, illetve tájékoztatást kaptak-e panasztételi jogukról. A panaszosokat a r. törzsőrmester külön-külön hozta fel az előállító helyiségből, kísérésük során velük szemben bilincset alkalmazott, mivel szándékos, erőszakos bűncselekmény miatt történt az előállításuk, és az épületen belüli kísérést a r. törzsőrmester így ítélte biztonságosnak. A bilincset valamennyi panaszosnál előre helyzetben alkalmazta a rendőr és külön minden esetben megkérdezte, hogy nem szorít-e a bilincs. A kihallgatás alatt a panaszosokon nem volt bilincs. A gyanúsított kihallgatás után a panaszosokat rabosították, majd a r. törzsőrmester kikísérte őket a rendőrkapitányság főbejáratán. A r. törzsőrmester jelentésében leírta, hogy a panaszos neki nem jelezte, hogy panasszal kívánna élni az intézkedés ellen.

7) A BRFK Kerületi Rendőrkapitányság ügyeletes tisztje, egy r. alezredes, 2012. február 22-én kelt jelentésében leírta, hogy szolgálata teljesítése alatt 2011. november 17-én 1 óra 5 perckor (a Testület megjegyzése: a dátum nyilvánvalóan téves), a Budapest kerület ... szám alatti üzletből csoportosan elkövetett garázdaság büntettének megalapozott gyanúja miatt négy fő került elfogásra, majd előállításra a kapitányság épületébe. Az előállítást követően a

járőrök utasította, hogy az előállítottakat az előállító helyiségbe fogadtassák be. A r. alezredes megjegyezte, hogy személyesen nem találkozott a panaszosokkal.

Ezután az r. alezredes telefonon tájékoztatta a vezető ügyeletest, aki utasította, hogy az előállítottakat (a panaszosokat) gyanúsítottként hallgassák ki. Az ügyeletes tiszt ezután utasította a rendőrkapitányság készenlétes nyomozóit a tanú és a gyanúsítottak kihallgatására. A jelentés rögzíti, hogy a készenlétes nyomozók a szóban forgó időpontban egy másik büntető ügyben fogatosítottak gyanúsítottkénti kihallgatásokat ezért a panaszosok kihallgatása csak ezután kezdődhetett meg. Az ügyeletes tiszt jelentésében leírta továbbá, hogy sem a kapitányságra történő beszállításkor, sem az előállító helyiségbe való elhelyezéskor, sem annak tartama alatt, őt sem a járőr, sem a rendkívüli őr nem tájékoztatta arról, hogy bármely előállított hozzátartozó kiértesítését kérte, vagy orvosi- illetőleg bármely más panasz lett volna, ellenkező esetben a szükséges utasításokat kiadta volna.

8) A rendőrség megküldte a panaszos elfogásának végrehajtásáról kiállított, 2011. november 18-án készült jelentést. E szerint a panaszost 2011. november 18-án 1 óra 10 perckor a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (továbbiakban: Rtv.) 29. § (1) bekezdés alapján igazoltatták, az Rtv. 31. § (1) bekezdése alapján átvizsgálták, és az Rtv. 33. § (1) bekezdésének a) pontja alapján szándékos bűncselekmény elkövetésén való tettenérés miatt elfogták. A védelemhez való jog gyakorlására vonatkozó szóbeli közlés a 23/2003. (VI.24.) BM-IM együttes rendelet 4. §-ának (4) bekezdése alapján 1 óra 10 perckor megtörtént, az előállítás okáról a tájékoztató az Rtv. 33. § (4) bekezdése alapján kiadásra került. Az Rtv. 33. § (4) bekezdése alapján az előállítás idejéről szóló igazolás a panaszos részére nem került kiadásra, „mert nem kérte”. A panaszos az előállító helyiségben történő elhelyezéssel kapcsolatban a jogairól és kötelezettségeiről szóló írásos tájékoztatást megkapta.

Az elfogás végrehajtásáról 2011. november 18-án készült parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint a személyi szabadságot korlátozó intézkedés jogszerű, szakszerű, és az Rtv. 15. § (1) és (2) bekezdésében foglaltakat figyelembe véve arányos volt.

9) Megküldte a rendőrség a az Rtv. 33. § (4) bekezdése alapján kiállított, az előállítás időtartamáról szóló igazolást. E szerint a panaszos 2011. november 18-án 1 órától, 2011. november 18-án 7 óra 30 percig személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedés miatt a BRFK Kerületi Rendőrkapitányság épületében tartózkodott. Az igazolás átvételét igazoló panaszosi aláírás felett, az „előállítás időtartama alatt sérülésem, panaszom nem keletkezett” szöveg olvasható. Az igazoláson – más szervezetek adatai mellett – feltüntették a Testület nevét, címét és valamennyi elérhetőségét.

10) A „Nyomtatvány az előállító helyiségben fogvatartott személyről” megnevezésű nyilvántartó lap másolata szerint a panaszos 2011. november 18-án 2 óra 45 perctől, 2011. november 18-án 6 óra 40 percig tartózkodott az előállító helyiségben, az „étkezésre vonatkozó megjegyzések” rovatban bejegyzés nincs.

11) Megküldte a rendőrség a „Nyilatkozat az elfogott, előállított, elővezetett személy részéről” elnevezésű dokumentumot, amely szerint az előállítás várható időtartama 8+4 óra, a panaszos folyamatos kezelést és orvosi felügyeletet igénylő, valamint fertőző betegségben nem szenved, sérülése az előállítás során nem keletkezett, panasz az előállítással kapcsolatban nincs. A panaszos az előállító helyiségben való tartózkodással kapcsolatos jogairól és kötelezettségeiről, valamint a jogorvoslati lehetőségeiről szóló tájékoztatást megkapta. A panaszos nem kérte hozzátartozója, vagy más személy kiértesítését. Az öt órát

meghaladó fogvatartás esetére a panaszos élelmezésre igényt tartott. A panaszos a nyilatkozatot 2011. november 18-án 2 óra 45 perckor írta alá, az előállító helyiségből való távozás időpontja 2011. november 18.-án 6 óra 40 perc.

12) Az iratokhoz csatolta a rendőrség az üzlethelység biztonsági kamerájának CD lemezre kimentett felvételét. A 2 perc 3 másodperces – hanganyagot nem tartalmazó – felvételen látható, amint egymás után két fiatal nő lép be az üzletbe és odamennek ahhoz a pénztárhoz ahol egy középkorú pénztárosnő áll. Látszólag cigarettát kívánnak vásárolni, mivel a pénztárosnő felnyúl a dohányárut tartalmazó polchoz. Közben a pénztártól jobbra fent villanásnyi időre látszik egy digitális óra, amely 2011. november 18-án 1 óra 41 perc 57 másodpercet mutat. Ekkor előbb az egyik, majd kisvártatva a másik fiatal nő is kifelé indul az üzletből – látszólag vásárlás nélkül. Közben egy középkorú öltönyös férfi (véltetően a biztonsági őr) nyakában szalagon függő névjegykártyával, kintről jön befelé az üzletbe. A felvétel szerint 43 másodpercnél újra bejön az üzletbe a két fiatal nő, két hasonló korú, fiatal férfi társaságában és valamennyien a kasszához mennek, ahol láthatóan élénk szövtáltás zajlik a pénztáros nővel. Ebben a vitában, kezdetben a két férfi és az egyik nő vesz részt, a másik nő kissé távolabb áll kezében a telefonjával, majd ő is odalép társaihoz és bekapcsolódik a vitába. A négy fiatal kissé áthajolva a pénztár rakodópultja felett látszólag próbálja valamiről meggyőzni a pénztárosnőt. Ezt követően a két férfi és az egyik nő kilép a pénztár előtti korláttól és az üzlet előterében hárman ölelgetik egymást, kissé tántorognak, láthatóan ittasak. Közben a másik fiatal nő, (a felvételen 1 perc 20 másodpercnél) vásárol valamit a pénztárnál. (kisebb doboz látszik a felvételen, lehet cigaretta esetleg rágógumi). Ezt követően az egyik férfi odamegy az üzemen kívüli kasszához (1 perc 37 másodpercnél) és hevesen magyaráz valamit egy a felvételen nem látszó személynek, közben a másik, magasabb, fekete dzsekiben lévő férfi (1 perc 43 másodpercnél) elkezd nyomogatni az üzemen kívüli pénztárgép klaviatúráját. Ekkor a biztonsági őrnek látszó öltönyös férfi hátulról előlép és jobb kezével határozottan a kijárat felé mutatva, tereli ki a fiatalokat az üzletből. Az üzletből 1 perc 57 másodpercnél lépnek ki, ekkor elmosódottan látszik néhány heves mozdulat, de a felvételen nem vehető ki, hogy ki, miért és milyen lépést illetve mozdulatot tesz. A felvétel végén, 2 perc 1 másodpercnél látszik, ahogy az üzlet belső teréből egy piros felsőben lévő férfi, sietős léptékkal elindul kifelé az üzletből, majd a felvétel 2 perc 3 másodpercnél megszakad.

13) Megküldte a rendőrség a panaszos gyanúsított kihallgatásáról 2011. november 18-án 6 óra 44 perces kezdettel felvett jegyzőkönyv másolatát. A jegyzőkönyv szerint a panaszost gyanúsítottként hallgatták ki a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (továbbiakban: Btk.) 271. § (1) bekezdésébe ütköző, de a (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő csoportosan elkövetett garázdaság büntette miatt. A jegyzőkönyvbe foglalt tényállás szerint a r. őrmester közölte a panaszossal, hogy 2011. november 18-án 1 óra körüli időben a panaszos, társaival együtt a Budapest, ... szám alatti üzletben hangoskodott és inzultálta a bolt dolgozóit, illetve a 2. számú pénztárgépet nyomogatni kezdték, majd amikor a biztonsági őr magatartásuk abbahagyására szólította fel őket, annak nem tettek eleget. Ezután a biztonsági őr kiutasította és kikísérte őket az üzletből, melyet követően az üzlet előtti szövtáltás során a panaszosok közül valaki a bolt egyik árufeltöltő dolgozóját megütötte, akinek sérülése nem keletkezett. Az üzletben rongálási kár nem keletkezett.

A panaszos a gyanúsítást megértette, panasszal ellene nem élt.

A panaszos vallomásában elmondta, hogy bementek az üzletbe, mert cigarettát akartak venni. Elismerte, hogy hangoskodtak, üvöltöztek, és ő szentelenedett a pénztárossal, mert sült bárányt kért krémlevessel. Ekkor a biztonsági őr rájuk szólt, hogy távozzanak. Ezután a

biztonsági őr meglökte egyik társát *kifelé* az ajtón. Ekkor a panaszos megfogta a biztonsági őr zakóját, mondván, hogy mégis hogy gondolja ezt. Ekkor jött ki az árufeltöltő és el akarta küldeni messzebbre a panaszoszt és társait, majd „rájuk mozdult” hogy menjenek el. Az árufeltöltő a panaszos egyik társát a híd irányába terelte, mire a panaszos utánuk ment, de állítása szerint nem volt verekedés. Ekkor valamennyien visszamentek a bolthoz, próbáltak még egyszer bemenni, de a biztonsági őr ekkor lefújta őket gázspray-vel. Ezután a panaszos még egyszer megismételte, hogy nem volt verekedés, mert ő azt „észrevette volna”. A jegyzőkönyvet 2011. november 18-án 7 óra 5 perckor zárták le.

III.

A Testület a panaszbeadvány alapján vizsgálat tárgyává tette a rendőri intézkedés jogalapját, a szolgálati fellépés módját, az előállítás jogalapját – vizsgálva egyben a részrehajlás-mentesség követelményének teljesülését –, és az előállítás időtartamát, valamint a hozzátartozó, vagy más személy értesítésére vonatkozó kötelezettség teljesítését, a rendőrök által használt hangnemet, illetve a panasztételre vonatkozó tájékoztatást.

A vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedések érintették a panaszosnak – az intézkedés időpontjában hatályos – a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) 2. § (1) bekezdéséből levezethető tisztességes eljáráshoz, az 59. § (1) bekezdés szerinti személyes adatok védelméhez, az 54. § (1) bekezdése szerinti emberi méltósághoz, valamint az 55. §-ának (1) bekezdésében biztosított személyes szabadsághoz való jogát. Ezen túlmenően az intézkedés érintette az Alkotmány 70/A. §-ának (1) bekezdésében biztosított jogot a megkülönböztetés tilalmához és a részrehajlásmentes ügyintézéshez.

1) A Testület a panasszal kapcsolatosan – figyelemmel annak számos büntetőjogi vonatkozására – ezt követően saját hatáskörét vizsgálva az alábbiakat állapította meg.

Az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése szerint az, akinek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában, a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette – választása szerint – panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, valamint a főigazgatók a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálják el.

Ezen rendelkezés alapján a Testület hatáskörébe kizárólag rendőri intézkedések és mulasztások tartoznak, azok közül is azok, amelyek az Rtv. felsorolt fejezeteinek alkalmazásával összefüggésben merülnek fel. Ennek megfelelően a Testületnek

– a rendőri feladatok és utasítások teljesítésének kötelezettsége, azok megsértése vagy annak elmulasztása (pl. intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség),

– a rendőri intézkedés vagy annak elmulasztása, illetőleg törvényessége (pl. igazoltatás, ruházat- csomag- jármű-átvizsgálás, elfogás, előállítás, idegenrendészeti intézkedés, intézkedés magánlakásban, közlekedésrendészeti intézkedés),

– a kényszerítő eszköz alkalmazása és törvényessége (pl. testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, útzár, lőfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegosztatás), esetén van lehetősége eljárni és az adott intézkedést vagy cselekményt vizsgálni, abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem.

A fenti rendelkezés értelmében a Testületnek nem terjed ki a hatásköre olyan kérdések vizsgálatára, amelyek a rendőrség azon intézkedésével vagy mulasztásával kapcsolatosak, amelyet egy büntetőeljárás során nyomozó hatóságként végez.

2) A Testület ezt követően vizsgálat tárgyává tette a panaszossal szembeni intézkedés kezdeményezését és a panaszos igazoltatását.

Az intézkedést fogantató rendőr jelentése szerint, a BRFK Kerületi Rendőrkapitányság ügyeletes 2011. november 18-án 0 óra 55 perckor utasította őt arra, hogy jelenjen meg a Budapest, ... szám alatti üzletben, mert bejelentés érkezett arról, hogy az üzletben verekedés van. Megjegyzendő, hogy a bejelentés pontos időpontjára nézve a rendőrségi iratokban nincs adat, és a bejelentő személyét illetően is csak az tekinthető bizonyosnak, hogy a megnevezett üzlet alkalmazottja volt a bejelentő. A rendőrkapitányság vezetőjének jelentése szerint ugyanis a bejelentést az üzlet műszakvezetője, míg a járőr tudomása szerint azt, az üzlet biztonsági őre tette. A járőr, 1 óra 5 perckor a helyszínre érve meghallgatta a biztonsági őrt, az árufeltöltőt, és a panaszosokat, majd megtekintette az üzlet belső kamerája által készített felvételt.

Az Rtv. 13. § (1) bekezdésének rendelkezése szerint, „a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni, vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak”.

Ugyancsak idézni szükséges az Rtv. 29. § (1) bekezdését, mely szerint „a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetű, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében meg kell állapítani.”

A Btk. 271. § (1) bekezdése szerint, „aki olyan kihívóan közösséggellenes, erőszakos magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. (2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a garázdaságot a) csoportosan, b) a köznyugalmat súlyosan megzavarva követik el, ...”

A Testület megállapítása szerint az idézett jogszabályok alapján a panaszossal szemben fennállt a bűncselekmény elkövetésének – legalábbis az intézkedéshez szükséges mértékű – gyanúja, ami által az intézkedés kezdeményezése és az igazoltatás kapcsán a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga, továbbá személyes adatainak védelméhez való joga nem sérült, mert az említett alapjogok korlátozása jogszerűen történt.

3) A panaszbeadvány jegyzőkönyvi kiegészítése szerint a rendőrök nem tartották be a szolgálati fellépés szabályait, nem köszöntek, és nem azonosították magukat.

Ezzel szemben az intézkedő rendőr jelentésében az áll, hogy „nevezett személyekhez lépve bemutatkoztam, akikkel közöltem nevemet, rendfokozatomat, valamint azt, hogy a Bp. ker. Rk. járőre vagyok, és bejelentés érkezett, hogy 4 erősen ittas fiatal dulakodik, illetve verekedik az üzlet dolgozóival”. Ezt követően a rendőr közölte a panaszosokkal, hogy csoportos garázdaság bűncselekménye miatt előállítja őket, továbbá tájékoztatta őket arról, hogy joguk van panasszal élni, úgyszintén joguk van a védelemhez, tovább ha sérelem érte őket, joguk van feljelentést tenni.

Az Rtv. 20. §-a a szolgálati fellépés módjára vonatkozóan a következő szabályokat tartalmazza: „(1) A rendőrt az intézkedés során a) az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye vagy b) szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye igazolja. (2) A rendőr az intézkedés megkezdése előtt – ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor – köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Az V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről. (3) A rendőr köteles – ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti – intézkedése megkezdése előtt szolgálati igazolványát vagy azonosító jelvényét felmutatni. Ha a rendőr szolgálati igazolványának vagy azonosító jelvényének felmutatása az intézkedés megkezdése előtt veszélyeztetné az intézkedés eredményességét, úgy azt az intézkedés befejezésekor köteles felmutatni. (4) Ha a rendőr egyenruhát visel, de az intézkedés során azonosító jelvénye nem látható, vagy azt nem viseli, akkor a ruházatán azonosító jelvényének számát jól láthatóan fel kell tüntetni.”

Az idézett törvényi rendelkezést, a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 5. § első és második bekezdése tovább részletezi a következőképpen: „(1) Az intézkedést a rendőr – az Rtv. 20. § (2) bekezdésének első mondatában meghatározottak közlését megelőzően – a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha a rendőr egyenruhát visel, tisztelgéssel kezdi meg. A polgári ruhában intézkedő rendőr az intézkedés megkezdése előtt szolgálati igazolványát és azonosító jelvényét felmutatja. (2) A rendőri intézkedés eredményességének veszélyeztetésére figyelemmel az (1) bekezdésben meghatározottak intézkedés megkezdését megelőző közlése akkor mellőzhető, ha az ott meghatározott információk előzetes közlése, valamint a szolgálati igazolvány és az azonosító jelvény felmutatása az intézkedés megtételét lehetetlenné teszi, vagy annak eredményességét aránytalan mértékben veszélyezteti.”

Fentiek alapján a Testület a szolgálati fellépés módja tekintetében a panaszosi és a rendőri állítások közötti ellentmondást a rendelkezésére álló szűkös bizonyítási eszközökkel feloldani nem tudta, ugyanakkor a rendőri jelentés alapján megállapította, hogy a rendőr az intézkedésének kezdetekor azonosítószámának közlését elmulasztotta.

A Testület mindezek alapján megállapította, hogy a panaszossal szemben intézkedő rendőr az intézkedés során az azonosító számának közlésére vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket megsértette, amely a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelméhez vezetett, amely sérelmet a Testület csekély fokúnak értékelt. A szolgálati fellépés módjára vonatkozó egyéb rendelkezések megsértése és e vonatkozásban a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme nem volt megállapítható.

4) A Testület ezt követően vizsgálta az elfogás, és előállítás jogalapját.

A rendőrségi iratok egybehangzóan az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontját, azaz a szándékos bűncselekmény elkövetésén tettenért személy elfogását jelölik meg az előállítás jogalapjaként.

Itt szükséges utalni az Rtv. 33. § (1) a) (akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten érték) és a 33. §-ának (2) bekezdés b) pontja (aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható) szerinti előállítási okokkal kapcsolatban arra, hogy a Testület eddigi gyakorlata szerint a bűncselekményre utaló körülményeket és a gyanú megalapozottságát vizsgálati körébe annak ellenére vonja, hogy magának a bűncselekményi tényállásnak a minősítésére és a büntetőjogi felelősség megállapítására nincs hatásköre.

A Btk. már idézett, 271. § (1) bekezdése szerint, „aki olyan kihívóan közösségellenes, erőszakos magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. (2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a garázdaságot *a)* csoportosan, *b)* a köznyugalmat súlyosan megzavarva követik el, ...”

A Btk. 137. § 13. pontja szerint pedig, „csoportosan követik el a bűncselekményt, ha az elkövetésben legalább három személy vesz részt,”

Az üzlet biztonsági kamerájának a jelen állásfoglalás II. rész 12. pontjában részletesen ismertetett felvétele és az üzlet alkalmazottainak elmondása alapján kétségtől megállapítható, hogy az üzletben nem egy szokásos „vásárlói reklamáció” zajlott. Bár a kamera felvételen hang nem hallható, az azonban jól látható, hogy a panaszos és társai hevesen gesztikulálnak, szinte áthajolnak a pénztár rakodópultja felett és láthatóan nem az általánosan elfogadott normák szerint, kommunikálnak. Ugyancsak látható a felvételen, ahogy az egyik panaszos a működésen kívüli kassza klaviatúráján lévő gombokat nyomkodja. Nem látható – és erre vonatkozóan a Testületnek tanúvallomás sem áll rendelkezésére – a cselekménysor üzlet előtti folytatása, amely azonban a személy elleni erőszak szempontjából bír elsődleges jelentőséggel. Megjegyzendő azonban, hogy a garázdaság büntetőjogi megítélése az „erőszak” vonatkozásában elégségesnek tartja a dolog elleni erőszakot, azaz a dologra gyakorolt rendellenes fizikai ráhatást, amely rendszerint, de nem szükségszerűen állagsérelemmel jár.

Sem az Rtv., sem a büntető anyagi, illetve eljárási szabályok nem tartalmazzák a „tettenérés” meghatározását, a Testületnek tehát szükséges elvégezni a fogalom elemzését ahhoz, hogy megítélhesse, jelen ügyben alappal hivatkozik-e a rendőrség a tettenérésre, mint kötelező előállítási okra.

A Btk. kommentárja szerint a bírói gyakorlat – a tetten ért tolvaj által az eltulajdonított dolog megtartása érdekében alkalmazott erőszak rabláskénti minősülése kapcsán – a tettenérés fogalmát tágan értelmezi, nem csak a cselekmény véghezvitele közbeni leleplezést érti rajta, hanem megállapíthatónak tartja akkor is, ha a bűncselekmény felfedezése a lopás befejezését jelentő elvétel után, de még az elvétel közben történik. Tettenérésnek minősül a lakásbetörés elkövetőjének a folyamatos üldözés utáni, akár a helyszíntől távoli elfogása is, ám a folyamatos üldözés megállapításának feltétele a helyszínről távozó tolvaj *folyamatos* szemmel tartása és *megszakítás nélküli* üldözése. Amennyiben a folyamatos üldözés megszakad, nem beszélhetünk tetten ért tolvajról (lásd: Dr. Belovics Ervin – Dr. Molnár Gábor – Dr. Sinku Pál: Büntetőjog. Különös rész. Harmadik, átdolgozott kiadás. HVG-Orac, Budapest, 2003, 587-588. o.).

A Be. szerint [127. § (3) bekezdés] a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt bárki elfoghatja, köteles azonban őt a nyomozó hatóságnak haladéktalanul átadni; ha erre nincs módja, a rendőrséget értesíteni. A Be. kommentárja is kiemeli, hogy nem csak az minősül tettenérésnek, ha az elkövető a cselekményt szemtanú jelenlétében hajtja végre, és őt a szemtanú elfogja, hanem az is, ha az elkövetőt akár a szemtanú, akár a szemtanú felhívása, vagy más körülmény (pl. riasztó észlelése) alapján a szemtanútól különböző személy *üldözés során* elfogja [Jakucs Tamás (szerk.): Kommentár a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvényhez, 262. o.].

Mind az anyagi, mind az eljárási törvényekhez fűzött kommentárból kiderül tehát, hogy a tettenérés megállapításához szükséges egyfajta folyamatosság, amely a cselekmény elkövetését az elfogással összekapcsolja. Ezért abban az esetben is, ha az Rtv. tettenérés fogalmát nem csupán a hatóság általi észlelés alapján induló intézkedésekre szorítjuk, szükséges, hogy a tetten ért személy mozgását, cselekvését – akár a szemtanúk, akár az értesítésre megjelenő rendőrök – végig kövessék a cselekmény elkövetésétől kezdve. Amennyiben az elkövető ilyen fajta nyomon követhetősége megszakad, úgy tettenérésről nem beszélhetünk.

A konkrét esetben, figyelemmel arra, hogy az üzlet dolgozói a büntetőjogi törvényi tényállás elemeit megvalósító cselekménysornak tanúi voltak, továbbá a rendőrök megérkezésükor a panaszos és társai a helyszínen tartózkodtak – függetlenül attól, hogy a személy elleni erőszakos cselekmény vonatkozásában a Testületnek tanúvallomás nem áll rendelkezésére – **a Testület megállapítása szerint a rendőrség kellő jogalap birtokában döntött a panaszos tettenérés alapján történő, az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja szerinti elfogásáról és előállításról.**

5) A panaszos sérelmezte, hogy a rendőri intézkedés során hiába mondta el – nemcsak a rendőrkapitányságon, hanem már a helyszínen – a rendőröknek, hogy nem ő és társai támadtak a biztonsági őrre, hanem mindez pont fordítva történt, a rendőrök ezzel nem törődtek, a biztonsági ört nem állították elő.

Külön vizsgálat tárgyává tette ennek alapján a Testület az Rtv. 13. §-ának (2) bekezdésében megfogalmazott azon követelmény érvényesülését, mely szerint „a rendőr köteles a törvény rendelkezésének megfelelően, részrehajlás nélkül intézkedni.” Az Rtv. indokolása szerint a rendőr a törvény rendelkezéseinek érvényesítése érdekében mindenkivel szemben részrehajlás nélkül köteles eljárni. A törvény előtti egyenlőség alkotmányos követelményére tekintettel a rendőri intézkedés törvényi feltételeinek megvalósulása esetén a rendőr az érintett személyére tekintet nélkül – bárkivel szemben – köteles eljárni. A rendőri intézkedés során fajra, nemre, vallásra, politikai meggyőződésre tekintettel különbséget tenni nem szabad, e minőség a rendőri intézkedés megtételének vagy elmulasztásának alapja nem lehet.

A helyszínre érkező rendőrök meghallgatták az üzlet dolgozóit, a panaszosokat, valamint az üzlet előtt várakozó három férfit. A biztonsági őr, az árufeltöltő és a panaszosok elmondása csak abban egyezett, hogy az üzlet előtt – az üzlet kamerájának látóterén kívül – személy elleni erőszakos cselekményekre került sor, amely azonban látható sérülést nem okozott. Az üzlet előtt álló férfiak adatait a rendőrök rögzítették, azonban a rendőri jelentés szerint „érdemi információval nem tudtak szolgálni, a történetekről, ők csak a hangoskodásra figyeltek fel”. Azt a panaszos és társai sem állították, hogy e három férfi a helyszínen az általuk

előadottakat erősítette volna, csupán annyit említettek meg a panaszban, hogy „abban sem vagyunk biztosak, hogy az ellenünk irányuló támadás három szemtanújának adatait megfelelően rögzítették-e.”

A rendőr tudomása szerint térfigyelő rendszer az adott területen nem volt telepítve. (A rendőr ebbéli vélekedését utóbb tényként erősítette meg a rendőrkapitányság vezetőjének a jelen állásfoglalás II. rész 1) pontjában ismertetett válaszlevele.) A rendőr ezután megtekintette az üzlet kamerájának felvételét és ezt követően döntött a panaszos és társai előállításáról.

Mérlegelve a fentieket, továbbá azt a tényt, hogy nem a panaszos (illetve társai) kértek rendőri intézkedést, valamint értékelve a rendelkezésre álló videofelvételt – figyelembe véve azt is, hogy a Testület rendelkezésére álló iratokban sehol sem lelhető fel egyéb olyan adat, vagy körülmény, amely a rendőri elfogultságra utalna – a Testület arra a megállapításra jutott, hogy **a rendőri intézkedés megfelelt az Rtv. 13. § (2) bekezdésében foglalt részrehajlásmentesség követelményének, melynek okán a panaszosnak az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdése szerinti diszkrimináció tilalmához és a részrehajlásmentes ügyintézés követelményéhez való jogát nem sértették meg az intézkedő rendőrök.**

6) Vizsgálat tárgyává tette ezt követően a Testület a panaszos előállításának időtartamát.

Az Rtv. 33. § (3) bekezdése szerint a rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.

A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 30. §-ának (3) bekezdése szerint az előállítás a fogvatartott személy szabadon bocsátásáig vagy őrizetbe vételéig, illetve előzetes letartóztatásáig, de legfeljebb az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdésében meghatározott ideig tart.

A panaszos beadványában sérelmezi, hogy egész éjjel benntartották a rendőrségen, „holott semmilyen más ügyben nem hallgattak ki akkor senkit. Kb. fél órát vártunk a földszinti ügyfeleknek fenntartott részen, majd külön-külön bezártak minket egy hideg, fűtetlen zárkába és reggel hatig ki sem hallgattak.”

A Testület a rendőrkapitányság vezetőjéhez intézett megkeresésében kifejezetten kérte, hogy a panaszos előállításától a szabadon bocsátásig terjedő teljes időtartam vonatkozásában, a panaszossal szemben foganatosított cselekményekről és azok időtartamáról adjon tájékoztatást. A rendőrkapitányság vezetője a kérdésre tételes választ nem adott, csupán annyit jegyzett meg, hogy az árufeltöltő tanúkénti kihallgatása után az „előállítottak gyanúsítottkénti kihallgatását a lehető legrövidebb időn belül megkezdték, és a kihallgatást követően a lehető legrövidebb időn belül szabadon bocsátották őket”. Ezen túlmenően az ügyeletes tiszt és a forrónyomos készenléti szolgálatot ellátó rendőrök jelentése tartalmaz utalást arra, hogy a panaszosok előállításakor egy másik ügyben folytattak kihallgatásokat.

Az előállítás időtartamáról szóló igazolás szerint a panaszos előállítása 2011. november 18-án 1 órától, 2011. november 18-án 7 óra 30 percig tartott. Ezen időtartamon belül a gyanúsított kihallgatás 6 óra 44 perctől 7 óra 5 percig tartott, majd az ezt követő rabosítás után került sor a panaszos szabadon bocsátására. Az előállítás kezdőidőpontját az igazolás – helyesen – a rendőri intézkedés kezdetének megfelelően tartalmazza. A Testület ezzel ellentétes rendőri

állítás hiányában a panaszos állítását fogadja el arra vonatkozóan, hogy a beszállítást követően (megjegyzi a Testület, hogy az intézkedés helyszíne és a rendőrkapitányság épülete közötti távolság egyébként mindössze néhány száz méter) a befogadással kapcsolatos formalitások kivételével, az ügyben a panaszost érintően a kihallgatás kezdetéig érdemi cselekményt nem foganatosítottak. Ez alól kivétel az árufeltöltő meghallgatása, amelynek időpontja és időtartama a Testület előtt nem ismert. Nem fogadta el a Testület a panaszos azon állítását, hogy más ügyben kihallgatásra nem került sor a szóban forgó idő alatt, erről ugyanis a panaszosnak nem lehetett tudomása.

Fenti körülményeket és a panaszos gyanúsítottkénti meghallgatásának időtartamát is figyelembe véve a Testület arra a megállapításra jutott, hogy a panaszos ügyében közel 4 órán át érdemi cselekmények foganatosítására nem került sor.

A Testület a más ügyben folytatott kihallgatásra vonatkozó rendőri hivatkozás kapcsán itt hívja fel a figyelmet azon – korábbi [pl. a 304/2009. (X. 14.) számú] állásfoglalásaiban kialakított – gyakorlatára, miszerint a rendőrség nem hivatkozhat alappal saját leterheltségére, munkaszervezési nehézségeire az állampolgárok alapvető jogaival összefüggő kötelezettségei teljesítése során. Az állam intézményvédelmi kötelezettsége ugyanis azt jelenti, hogy az állami szerveknek nem csupán tartózkodniuk kell egyes alapjogok megsértésétől, indokolatlan korlátozásától, hanem pozitív kötelezettségük áll fent arra nézve, hogy e jogok zavartalan gyakorlását biztosítsák.

Az országos rendőrfőkapitány 29000-105/375-12/2009. RP. számú határozatában osztotta a Testület 304/2009. (X. 14.) számú állásfoglalásában kifejtetteket, miszerint a rendőrségi kapacitás, feladatelosztás, esetleges (pillanatnyi, átmeneti vagy tartós) létszámhiány nem vehető az alapjogsérelem mérlegelése kapcsán figyelembe. A Testület az Rtv. 92. § (1) bekezdése alapján a panaszos alapjog-korlátozásának jogszerűségét vizsgálja, annak kapcsán tesz megállapításokat, és alapjogsértés észlelése esetén nem lehet figyelemmel arra, hogy ez milyen szerv, személy, esetlegesen kimenthető („fel nem róható”) magatartására vezethető vissza. Az országos rendőrfőkapitány hivatkozott, a Testület álláspontját elfogadó határozatában kifejezetten rögzíti, hogy a „rendőrségen belül kialakított feladat- és hatásköri rendszer, továbbá esetleges szervezési hiányosságok hátrányos következményeit nem viselheti” az érintett állampolgár, és hogy az „állampolgárok jogos igénye, hogy ésszerű határidőn belül a Rendőrség a törvényben előírt kötelezettségét teljesítse”.

Az Rtv. 33. § (3) bekezdése főszabályként a „szükséges” időt jelöli meg és csak végső korlátként, határozza meg a 8 órás (illetve indokolt esetben, külön alaki feltételek mellett a további 4 órás) időtartamot. Felhívja a Testület a figyelmet az előállítás intézményének a személyi szabadságot súlyosan korlátozó jellegére, amelyre értelemszerűen vonatkozik az Rtv. 15. § (1) bekezdésében meghatározott azon általános arányossági követelmény is, mely szerint „a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával”.

Fentiekre figyelemmel a Testület megállapítása szerint az előállítás időtartama – figyelembe véve az ezen időtartam alatt végrehajtott cselekményeket – a szükséges mértéket meghaladta és ezáltal sérült a panaszos személyes szabadsághoz való joga.

7) Vizsgálati körébe vonta a Testület a hozzátartozó vagy más személy értesítésére vonatkozó, az Rtv. 18. § (1) bekezdése szerinti kötelezettség teljesítését.

A hivatkozott rendelkezés szerint „a fogvatartott részére biztosítani kell, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli.”

A panaszos következetesen állította beadványában és annak jegyzőkönyvi kiegészítésében, hogy az intézkedő rendőr az intézkedés kezdetén megtiltotta a telefonhasználatot és az előállító helyiségbe való befogadáskor a készüléket is elvették tőle, így nem állt módjában senkit értesíteni.

A rendőrkapitányság vezetőjének válaszlevele szerint a rendőri intézkedés során a panaszos és társai lehetőséget kaptak arra, hogy hozzátartozójukat értesítsék, így a hozzátartozó kiértesítése megtörtént. Ezt tartalmazza az intézkedést foganatosító rendőr 2012. február 17-én kelt jelentése is. Az ügyeletes tiszt 2012. február 22-én készült jelentése szerint őt nem tájékoztatták arról, hogy bármelyik előállított hozzátartozó kiértesítését kérte volna. A forrónyomos készenléti szolgálatot ellátó rendőrök jelentése szerint, az ügyeletes tiszt feladata volt a hozzátartozók kiértesítése.

A Testület a fenti ellentmondás kapcsán utal arra, hogy a panaszos által 2011. november 18-án 2 óra 45 perckor aláírt nyilatkozat szerint, a panaszos hozzátartozó vagy más személy értesítését nem kérte, továbbá a kiértesítendő személy nevére, lakáscímére és telefonszámára vonatkozó rovatokat üresen hagyta.

Fentiek okán a Testület álláspontja szerint, nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga a hozzátartozó, vagy más személy kiértesítése kapcsán.

8) A Testület ezt követően vizsgálta a panaszossal szemben alkalmazott rendőri hangnemet.

A Testület vizsgálatának alapját az Rtv. alapelvi szintű rendelkezései [2. § (1) bekezdés, 11. § (1) bekezdés] képezték. Ezek a rendelkezések ugyan kívül esnek az Rtv. 92.§ (1) bekezdésében megjelölt, az Rtv. IV., V. és VI. fejezetén, ugyanakkor azokat a Testület az eljárása során minden esetben figyelembe veszi.

Az Rtv. 2. § (1) bekezdése értelmében „a Rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait”, míg a 11. § (1) bekezdés rögzíti, hogy „a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni”.

A panaszos beadványának jegyzőkönyvben történő kiegészítése kapcsán sérelmezte, hogy az egyik rendőr az előállítás során azt mondta neki, hogy „ilyen múlttal nem végezheti majd választott hivatását”.

A panasz e részére vonatkozóan a Testület kérdésére az intézkedést foganatosító rendőr 2012. február 17-én kelt jelentése azt tartalmazta, hogy „az előállítás alatt semmiféle személyes

megjegyzést nem fűztem sem én, sem pedig a többi szolgálatban lévő kolléga az előállítottak felé”.

A forrónyomos készenléti szolgálatot ellátó mindkét r. törzsőrmester jelentésében kifejezetten cáfolta, hogy a panaszosnak a már idézett megjegyzést tette volna, az egyik r. törzsőrmester megjegyezte, hogy „nem tudom nevezett személynek mi a választott szakmája”.

A fenti panaszosi és rendőri állítások közötti ellentmondást a Testület a rendelkezésére álló szűkös bizonyítási lehetőségekkel feloldani nem tudta, **ezért a panaszossal szemben alkalmazott hangnem vonatkozásában a panaszos emberi méltóságához való jogának sérelem nem volt megállapítható.**

9) Vizsgálta végül a Testület a rendőri intézkedéssel szembeni panasztételre vonatkozó rendőri tájékoztatási kötelezettség teljesítését.

A panaszos beadványában következetesen azt állította, hogy a panasz lehetőségéről tájékoztatást nem kapott, „csak a papíron volt egy kérdés, de nem magyarázták el, hogy ez mit jelent”.

Ezzel ellentétben az intézkedő rendőr 2012. február 17-én készített jelentésében azt állította, hogy még az intézkedés során, a helyszínen felvilágosítást adott a panasz megtételének lehetőségéről. Megjegyzendő, hogy az már nem szerepel a rendőri jelentésben, hogy konkrétan mit tartalmazott ez a felvilágosítás.

A panaszos számára az átvételt is igazoló panaszosi aláírással ellátott, az előállítás időtartamáról kiállított igazoláson olvasható szöveg szerint, „az előállítás időtartama alatt panaszom nem keletkezett”. Az igazoláson feltüntetették a Testület nevét és elérhetőségeit, de nem szerepel rajta az, hogy a jogszabályi rendelkezés alapján a Testülethez csak a rendőri intézkedés foganatosításától számított nyolc napon belül lehet a panaszt előterjeszteni.

Az Rtv. 20 § (2) bekezdésének második mondata szerint, „Az V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről.”

A Testület a fenti okirati bizonyítékokra alapítva megállapította, hogy a rendőrség a panasztételről való tájékoztatási kötelezettségének csak részben tett eleget, amely a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmével járt. A Testület itt hívja fel a rendőrség figyelmét arra – az egyes rendőrkapitányságok által már kialakított – helyes gyakorlatra, amely a rendőri intézkedések során az intézkedés alá vont számára kiadott okiraton az Rtv. 92. és 93. §-ának kivonatos, tartalmi vagy szószerinti idézését is feltünteti.

IV.

A fentiek alapján a Testület megállapította, hogy a vizsgált ügyben az egyes sérelmek – maga az intézkedés, az intézkedés részrehajlás mentességének követelménye, az igazoltatás, a hozzátartozó értesítése, az előállítás ténye – kapcsán alapjogsérelem nem

történt. Sérült ugyanakkor a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga, az azonosítási kötelezettség elmulasztása, és a panasztételre vonatkozó tájékoztatás részlegessége miatt. Megállapította a Testület a panaszos személyi szabadságának sérelmét az előállítás időtartamának aránytalan volta miatt. Nem volt megállapítható ugyanakkor a tisztességes eljáráshoz való jog sérelme a szolgálati fellépés módjának egyéb vonatkozásai, továbbá az emberi méltósághoz való jog sérelme a rendőrök által használt hangnem tekintetében. A Testület álláspontja szerint a megállapított jogsérelmek mértéke – különösen az előállítás időtartama révén – eléri azt a szintet, amely a Testület súlyos alapjogsérelmet, megállapító állásfoglalását megalapozza, ezért a rendelkező részben foglaltak szerint – az Rtv. 93/A. §-ának (6) bekezdése alapján – a Testület az állásfoglalást megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2012. július 4.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
előadó testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET